

ROCKENBAUER ZOLTÁN

Ave Maria

A helyi járat hét negyvenkor indult Scarperiából. Volt korábbi is, de sejtettem, hogy dacára a tengelicék hajnali vircsaftjának, képtelenek leszünk hatkor felkelni. Előző nap tíz órán át róttuk Siena hullámzó utcáit a rekkenő melegben. Ebéd utáni ólom-tagokkal még a Palazzo Publico 520 lépcsőt számláló tornyát is megmásztuk, csak hogy magasabbról lássuk a várost, mint a fecskék. Siena ellopta az erőnket. Mi tagadás, az esti húsos *tagliatelle* és egy palack Villa Antinori is csak fokozta az alvás iránti vágyat. Scarperiától, ahol D. barátunk jóvoltából szállásunk volt, ötven perc az út Firenzéig, és további húsz perc, míg lesétálunk az északi buszpályaudvarról az Arnóig. Az Uffizi elé valamivel kilenc előtt érkezünk, a helybeli turistákhoz mérten nem igazán versenyképes időpontban.

A firenzei Uffizi képtár

A képtár negyed kilenckor nyitott, de a sor nem tűnt elviselhetetlenül hosszúnak. Az U alakú épület jobb alsó negyedétől – ahol a bejáratot sejtettük – kígyózott az oszlopok között, egészen a másik oldal közepéig. Mindjárt az volt a benyomásunk, hogy lám, máris nyertünk félszárnynyi hosszát... Kedvezőnek tűnt az is, hogy az emberek, bár nem libasorban, hanem inkább kettesével, ám lazán álltak, nem egymáshoz préselve, mint a heringek, ami bizonyára kellemetlen lett volna az egyre emelkedő hőségben. Meleg volt ugyan, de mi mégiscsak árnyékban ácsorogtunk, nem kellett attól tartanunk, hogy hőgútát kapunk a tűző napon. Nagyon jól kitalálta ezt Cosimo Medici, amikor megépíttette az új hivatalt! Merthogy eredetileg hivatalnak szánta: „office”, ugye, ismerős szó a nemzetközi internetnyelvből. Elkészülte után nem sokkal azonban Francesco Medici úgy határozott, hogy a világos helyiségekbe festmények, szobrok és egyéb értékek kerüljenek, és e döntéssel 1581-ben megalapította a világ legelső képtárát.

Idelelni jó negyedóráig semmi sem történt, de akkor megmozdult a nép, és mintegy tizenöt méterrel haladtunk előre akadálytalanul. A toszkán reggel szikrázó derűjében hangulatunkat tovább emelte, hogy közvetlenül mögöttünk két magyar jövevény állt. Sorállás közben nem szokásom ismerkedni, de néha annyira egymásra vagyunk utalva mi, magyarok. Merthogy e hölgyek egyike túlon túl hosszúnak találta a becsült várakozást, és angolul fordult hozzánk bizalommal, hogy jó helyen állnak-e vajon, ha az Uffiziba szeretnének bejutni. Felfedtük addig titkolt nemzeti hovatartozásunkat, és anyanyelvünkön tudattuk, hogy: jó helyen, minden bizonnyal, legalábbis néhány perccel ezelőtt ugyanerre a kérdésünkre igennel feleltek az előttünk tébláboló amerikaiak, akik feltehetően az információt maguk is az ő előttük lévőkötől szereztek. Márpedig ennyi várakozó nem tévedhet. A hölgyek egyike, az idősebbik, elbizonytalanodott kissé, mondván, hogy ő látta már a képtárát jó húsz évvel ezelőtt, és lehet, hogy jobban jár, ha inkább körülnéz a városban, de marasztaltuk, hogy ezt a rövid időt magyarul csevegve könnyedén eltöltsük majd. Én a sorállást illető számos párizsi tapasztalatomra hivatkoztam,

és határozottan kijelentettem, hogy egy, legfeljebb másfél órán belül már önfeledten fogunk gyönyörködni Botticelli műveiben.

Időközben megjöttek a szoborimitátorok: egy bronzvitéz meg Tutankhamon. Mi tagadás, ez utóbbi típust nagyon unom, a leggyakoribb élőszobor-fajta. Bebújik egy aranyszínű sztreccs kezeslábasba, arcára műanyag maszkot tapaszt, és várja az adományt! Akkor már ezerszer inkább a másik, a bronzvitéz, aki ugyan egy percig sem tud mozdulatlan maradni, hanem szoborhoz méltatlan módon mocorog és feszeng, ám barátságosan – és persze nem minden érdek nélkül – integet az arra ténfergő gyerekeknek. Mennyivel bölcsőbb is egy bronzvitéz, mint egy egyiptomi múmia! A csemetékét láthatóan egyáltalán nem érdeklik holmi vigyázzban álló koporsók, ám egy kacsingató, dévaj bronzkatonában – miért, miért nem – mindegyik fantáziát lát. Szaladnak oda, húzzák maguk után engedékeny szüleiket, akik inkább fémpénzt dobnak a földre tett bronzkalapba, csak szabadulhassanak e kéretlen szolgáltatástól. Tutankhamon rosszul állta a versenyt, néha levette aranyaszékjét, leült kis dobogója szélére, és cigarettaszünetet tartott. Lerombolt minden tekintélyt, amelyet a poszt-amarnai művészet mára adaptált változata kelthetett volna a járókelőkben.

A sor néha nekilódult, néha meg-megállt, mire eljutottunk az U betű aljáig. Vártuk ezt a pillanatot, mert e hely páratlan kilátást nyújtott a Ponte Vecchióra. Ó, milyen jó lett volna végigsétálni az aranyműves boltocskák között! Felajánlottuk újdonsült barátainknak, hogy őrizzük a helyüket, ha el akarnának menni levegőzni egyet, vagy csak meginni egy *macchiátót*, ám nem éltek a lehetőséggel. Így mi sem hozakodhattunk elő hasonló igénnyel. Egyelőre be kellett érünk annnyival, hogy tisztas távolból bámuljuk ezt a valószínűtlen építményt, minden hidak legkülönösebbjét. Puccini szerint innen vetné magát Lauretta az Arnóba, ha atyja, Gianni Schicchi nem

járulna hozzá a Donati fiúval kötendő házasságához. Valami azonban nem klappol. A Ponte Vecchio csak 1345-ben épült, márpedig Gianni Schicchi istentelen és csalárd cselekedetéről Dante is megemlékezik, amikor a Pokol nyolcadik körének tizedik bugyra rejtelmébe avatja olvasóit. Az *Isteni színjáték* írója azonban 1321-ben elhalálozott, következésképpen Lauretta Schicchi sem fenyegetőzhetett korábban a Ponte Vecchióról tervezett öngyilkossággal. Mindegy. *O mio babbino caro...* elég volt a hídra nézni, és egy időre a fülembe telepedett a zenemanó.

A téren kisebb ribillió támadt. Nagy általánosságban elmondható, hogy a fekete csecsebecse-árusok rendkívül ügyesen tudnak meglépni az érkező rendőrök előtt. Így van ez Párizstól Londonig, Rómától New Yorkig mindenütt, ahol afrikainak látszó, csip-csup dolgokat kínálnak megvételre vándor utcai árusok. Ha veszélyt érzlelnék, csak összefogják kiterített vásznaik négy sarkát, és a batyut hátukra kapva elillannak a helyszínről. Két nappal korábban a Campaniléből láttam egy kisebb razziát. Nyolcvanöt méter magasból minden ember hangyának tetszett, s a puttonyos árusok mint hangyatojást menekítő dolgozók futottak szét a *carabinieri* katonahangyák támadása előtt – persze csak néhány utcányit, hogy

A Ponte Vecchio

arrébb újra szétteregessék fehér kanavászaikat, és zavartalanul folytassák tovább üzelmeket. Most azonban egyikőjük túlságosan elmerült az egyezkedésbe, amit egy amerikai diáklánnyal folytatott. Ő egyébként nem ébenfa figurákat, szelencéket és karkötőket árult, hanem mozgó képgalériát tartott fenn. Volt nála Botticelli, Tiziano, Michelangelo, sőt valami érthetetlen okból kifolyólag francia impresszionisták is a kínálat részét képezték. De a potenciális vevő nem azért jött az Uffizi elé, hogy Monet-t vásároljon. Épp egy *Primaverára* alkudott, amikor feltűntek a rendőrök. Az árusok szétspricceltek, műkereskedőnk elkésett.

Giotto Campanilėje és a Santa Croce

Lehajolt, hogy összekapja a cókókot, de a *Vénusz születésén* ekkor már hatalmas bakancs éktelenkedett, és a hozzá tartozó láb közel két méteres óriásban folytatódott. A behemót kék egyenruhát viselt és fenyegető ábrázatot. Újabb alkudozás vette kezdetét, ezúttal a rend őre és a poszterek gazdája között, amely során az utóbbi sokat és hangosan, az előbbi keveset és fojtottan beszélt. Némi huzavona után a bakancs lekerült Botticelli remekéről, és a szigorú arc némileg megenyhült. Rövid fejmozdulattal jelezte csak: tűnés innen, többé itt ne lássam! Kicsit lejjebb az árus gyorsan eladta még a *Primaverát* a leányzónak, majd nyoma veszett a tömegben.

A menet mindeközben vészesen lelassult, majd fél tizenegy felé teljesen leállt. Egyre nagyobb számban érkeztek ugyanis a VIP-jegyesek, vagyis azok, akik elővételben dupla áron vett bilétáikkal szerettek volna várakozás nélkül bejutni a képtárba. Csakhogy sokan voltak ők is, így feltorlódtak a bejáratnál. Ekként már két oszlop kanyargott és nőtt és izmosodott: egy hosszabb a mezítlábasoknak – ilyenek voltunk mi –, és egy másik: a kiemelteknek. A helyzet fonákságára ébredvén derűlátásom a mélypontra zuhant. Most az lesz tán a rend, hogy amíg

az elővételisek el nem apadnak, a simákat be nem engedik? Mert ha igen, zárásig itt rostokolunk! Mi tagadás, még csak igazságtalannak sem érezhettem, ha így elbánnak velünk. Hiszen ők, az előrelátók jó előre leszervezték jegyüket, lehet, hogy már egyszer sorban álltak érte valamelyik *office* előtt, vagy telefonáltak, netán a világhálón próbálkoztak. És fizettek sokkalta többet, mint amennyit én fogok, ha bejutok valaha. Más választás nem maradt, mint megadón tűrni, mert arról szó sem lehetett, hogy a másfél óra alatt kivított pozíciókat veszni hagyjuk! Amely idő során ráadásul egy korty vizet sem ittunk, mert csecsebecse-árus, poszterügynök és élőszobor volt ugyan a téren csöstül, de üdítőitalt kínálni a környéken senkinek sem jutott eszébe. Ám az olasz mégiscsak praktikus fajta, és vélhetően nem szereti a forradalmat. Tudván tudták, hogy előbb-utóbb zendülést eredményezne a plebs körében, ha teljes reménytelenségre kárhoztatják őket. Így aztán vettek egy kicsit ebből, egy kicsit abból, azaz nagyjából három adag VIP-es után egy adag olcsójánost is beengedtek.

Tehát további másfél óra várakozás után bejutottunk. Elbűcsűztünk magyar ismerőseinktől örökre – akkor még nem sejtve, hogy másnap újra összefutunk Savonarola San Marco-beli cellájában –, és kettesével szedtük a lépcsőket felfelé, hogy mielőbb lássuk a sokak által elregélt csodát. Én aztán az első teremben leragadtam rögtön Simone Martini és Lippo Memmi *Angyali üdvözlésénél*, azóta se tudok szabadulni tőle. Pedig hol volt még ekkor

Simone Martini és Lippo Memmi: *Angyali üdvözlés*

Beato Angelico, Piero della Francesca, Fra Filippo Lippi, Leonardo, nem is beszélve Botticelliről, az *Urbinoi Vénuszról* és Caravaggióról? *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum!* Arany háttér előtt angyal térdel, szárnya az ég felé rebben. A Szent Szűz húzódik, palástját elfogja, ajka leheletnyit lefelé görbed.

A Santa Crocében delet harangoznak. ■